Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

4 päivänä lokakuuta 2024*

Ennakkoratkaisupyyntö – Turvapaikkapolitiikka – Kansainvälinen suojelu – Direktiivi 2013/32/EU – Kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevat yhteiset menettelyt – 36 ja 37 artikla – Turvallisen alkuperämaan käsite – Määrittäminen – Liite I – Kriteerit – 46 artikla – Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin – Tuomioistuin tutkii kolmannen maan määrittämisen turvalliseksi alkuperämaaksi

Asiassa C-406/22,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Krajský soud v Brně (Brnon maakunnallinen tuomioistuin, Tšekki) on esittänyt 20.6.2022 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 20.6.2022, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

CV

vastaan

Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti L. Bay Larsen, jaostojen puheenjohtajat A. Arabadjiev, A. Prechal, E. Regan (esittelevä tuomari), T. von Danwitz, Z. Csehi ja O. Spineanu-Matei sekä tuomarit J.-C. Bonichot, I. Jarukaitis, A. Kumin, M. L. Arastey Sahún ja M. Gavalec,

julkisasiamies: N. Emiliou,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Di Bella,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 6.6.2023 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Tšekin hallitus, asiamiehinään A. Edelmannová, M. Smolek ja J. Vláčil,

– Saksan hallitus, asiamiehinään J. Möller ja R. Kanitz,

* Oikeudenkäyntikieli: tšekki.

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. K. Bulterman, A. Hanje ja P. P. Huurnink,

– Euroopan komissio, asiamiehinään A. Azéma ja M. Salyková,

kuultuaan julkisasiamiehen 30.5.2024 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/32/EU (EUVL 2013, L 180, s. 60) 36 ja 37 artiklan, 46 artiklan 3 kohdan ja liitteen I sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat CV ja Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky (Tsekin tasavallan sisäministeriö, turvapaikka- ja siirtolaisasioista vastaava osasto, jäljempänä sisäministeriö) ja jossa on kyse CV:n kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen hylkäämisestä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

Geneven yleissopimus pakolaisten oikeusasemasta

3 Pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen, joka allekirjoitettiin Genevessä 28.7.1951 (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, nide 189, s. 150, nro 2545 (1954)), joka tuli voimaan 22.4.1954 ja jota on täydennetty New Yorkissa 31.1.1967 tehdyllä pakolaisten oikeusasemaa koskevalla pöytäkirjalla, joka tuli voimaan 4.10.1967 (jäljempänä Geneven yleissopimus), 1 artiklan A kohdan 2 alakohdan mukaan tässä yleissopimuksessa ”pakolaisella” tarkoitetaan jokaista henkilöä, ”jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta, [joka] oleskelee kotimaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan; – –”

Euroopan ihmisoikeussopimus

4 Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen, joka allekirjoitettiin Roomassa 4.11.1950 (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus), 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Sopimusvelvoitteista poikkeaminen hätätilan aikana”, määrätään seuraavaa:

”1. Sodan tai muun yleisen hätätilan aikana, joka uhkaa kansakunnan elämää, korkeat sopimuspuolet voivat ryhtyä toimiin, jotka merkitsevät poikkeamista niiden tämän yleissopimuksen mukaisista velvoitteista, siinä laajuudessa kuin tilanne välttämättä vaatii edellyttäen kuitenkin, etteivät tällaiset toimet ole ristiriidassa valtion muiden kansainvälisen oikeuden mukaisten velvoitteiden kanssa.

2. Tämän määräyksen nojalla ei voida poiketa 2 artiklasta, paitsi silloin kun on kysymys laillisista sotatoimista johtuvista kuolemantapauksista, eikä 3, 4 (1 kappale) ja 7 artiklasta.

3. Korkean sopimuspuolen, joka käyttää hyväkseen oikeutta poiketa yleissopimuksesta, tulee pitää Euroopan neuvoston pääsihteeri täysin tietoisena toimistaan ja niihin johtaneista syistä sekä ilmoittaa hänelle, milloin näistä toimista on luovuttu ja yleissopimuksen kaikkia määräyksiä jälleen noudatetaan."

Unionin oikeus

Direktiivi 2005/85/EY

5 Pakolaisaseman myöntämistä tai poistamista koskevissa menettelyissä jäsenvaltioissa sovellettavista vähimmäisvaatimuksista 1.12.2005 annettu neuvoston direktiivi 2005/85/EY (EUVL 2005, L 326, s. 13) on kumottu direktiivillä 2013/32. Direktiivin 2005/85 30 artiklan, jonka otsikko oli "Kolmansien maiden kansallinen määrittäminen turvallisiksi alkuperämaiksi", 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

"Jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai antaa lainsäädäntöä, jonka mukaan jäsenvaltio voi liitteen II mukaisesti turvapaikkahakemusten tutkintaa varten määrittää kansallisesti turvalliseksi muun kuin yhteisessä alkuperämaiden vähimmäisluettelossa olevan kolmannen maan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 29 artiklan soveltamista. Tämä voi koskea myös maan tietyn alueen määrittämistä turvalliseksi, jos liitteen II vaatimukset täyttyvät tämän alueen osalta."

6 Direktiivin 2005/85 31 artiklan, jonka otsikko on "Turvallisen alkuperämaan käsite", 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

"Kolmas maa, joka on määritetty turvalliseksi alkuperämaaksi joko 29 tai 30 artiklan säännösten mukaisesti, voidaan hakemuksen yksilöllisen tutkinnan jälkeen katsoa turvalliseksi alkuperämaaksi tietylle turvapaikanhakijalle ainoastaan, jos:

a) hakija on tämän maan kansalainen, tai

b) hakija on kansalaisuudeton henkilö ja tämä maa on hakijan aiempi asuinmaa,

ja jos hakija ei ole esittänyt mitään vakavia perusteita sille, että tätä maata ei voitaisi katsoa hänen nimenomaisessa tilanteessaan turvalliseksi alkuperämaaksi, minkä johdosta hänet voitaisiin määritellä pakolaiseksi [kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi tai muuta kansainvälistä suojelua tarvitseviksi henkilöiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä myönnetyn suojelun sisällöstä 29.4.2004 annetun] direktiivin 2004/83/EY [(EUVL 2004, L 304, s. 12)] mukaisesti."

7 Direktiivin 2005/85 liitteessä II, jonka otsikko on "Turvallisten alkuperämaiden määrittäminen 29 artiklan ja 30 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi", määriteltiin kriteerit, joiden perusteella tiettyä kolmatta maata voidaan pitää turvallisena alkuperämaana.

Direktiivi 2011/95/EU

8 Vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU (EUVL 2011, L 337, s. 9) 9 artiklassa, jonka otsikko on ”Vainoksi katsottavat teot”, säädetään seuraavaa:

”1. Jotta tekoa pidetään Geneven yleissopimuksen 1 artiklan A kohdassa tarkoitettuna vainoksi katsottavana tekona, sen on oltava:

a) laatunsa tai toistuvuutensa vuoksi niin vakava, että se muodostaa vakavan loukkauksen ihmisten perusoikeuksia vastaan ja erityisesti niitä oikeuksia vastaan, joista ei voida poiketa [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 15 artiklan 2 [kappaleen] nojalla; tai

b) kertymä erilaisia toimenpiteitä, joihin kuuluu ihmisoikeusloukkauksia, ja joka on riittävän vakava vaikuttaakseen yksilöön a alakohdassa tarkoitettua vastaavalla tavalla.

2. Edellä 1 kohdan nojalla vainoksi katsottavat teot voivat olla muun muassa seuraavia:

a) fyysinen tai henkinen väkivalta, mukaan luettuna seksuaalinen väkivalta;

b) oikeudelliset, hallinnolliset ja poliisin toimintaan ja/tai lainkäyttöön liittyvät toimenpiteet, jotka ovat itsessään syrjiviä tai jotka toteutetaan syrjivällä tavalla;

c) kohtuuton tai syrjivä syytteeseen paneminen tai rankaiseminen;

d) muutoksenhakumahdollisuuden puuttuminen tai epääminen, minkä seurauksena on kohtuuton tai syrjivä rangaistus;

e) syytteeseen paneminen tai rankaiseminen sen johdosta, että henkilö kieltäytyy asepalveluksesta selkkauksessa, jossa asepalveluksen suorittaminen sisältäisi 12 artiklan 2 kohdassa säädettyjen poissulkemisen perusteiden soveltamisalaan kuuluvia rikoksia tai tekoja;

f) luonteeltaan sukupuoleen liittyvät tai lapsiin kohdistuvat teot.

3. Edellä olevan 2 artiklan d alakohdan mukaan 10 artiklassa mainittujen syiden ja tämän artiklan 1 kohdan nojalla vainoksi katsottavien tekojen tai teot estävän suojelun puuttumisen välillä on oltava yhteys.”

Direktiivi 2013/32

9 Direktiivin 2013/32 johdanto-osan 18 ja 20 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(18) On sekä jäsenvaltioiden että kansainvälistä suojelua hakevien edun mukaista, että kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset ratkaistaan mahdollisimman nopeasti, tämän kuitenkaan rajoittamatta asianmukaisen ja perusteellisen tutkinnan suorittamista.

– –

”(20) Tarkasti määritellyissä olosuhteissa, joissa hakemus on todennäköisesti perusteeton tai joihin liittyy kansallista turvallisuutta tai yleistä järjestystä koskevia vakavia huolenaiheita, jäsenvaltioiden olisi voitava nopeuttaa tutkintamenettelyä erityisesti soveltamalla tiettyihin menettelyn vaiheisiin lyhyempiä mutta kohtuullisia aikarajoja, tämän kuitenkaan rajoittamatta hakemuksen asianmukaista ja perusteellista tutkintaa ja tämän direktiivin mukaisten perusperiaatteiden ja takeiden tehokasta saatavuutta hakijan kannalta.”

10 Direktiivin 2013/32 31 artiklan, jonka otsikko on ”Tutkintamenettely”, 8 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat säätää, että II luvun perusperiaatteiden ja takeiden mukaista tutkintamenettelyä nopeutetaan ja/tai että se suoritetaan rajalla tai kauttakulkualueella 43 artiklan mukaisesti, jos:

– –

b) hakija tulee tässä direktiivissä tarkoitetusta turvallisesta alkuperämaasta; – –

– –”

11 Direktiivin 2013/32 32 artiklassa, jonka otsikko on ”Perusteettomat hakemukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat katsoa hakemuksen perusteettomaksi vain, jos määrittävä viranomainen on todennut, että hakijalla ei ole edellytyksiä kansainvälisen suojelun saamiseksi direktiivin [2011/95] nojalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 27 artiklan soveltamista.

2. Perusteettomia hakemuksia koskevissa tapauksissa, joihin pätee jokin 31 artiklan 8 kohdassa mainituista olosuhteista, jäsenvaltiot voivat kansallisen lainsäädännön nojalla katsoa hakemuksen ilmeisen perusteettomaksi.”

12 Direktiivin 2013/32 36 artiklassa, jonka otsikko on ”Turvallisen alkuperämaan käsite”, säädetään seuraavaa:

”1. Kolmas maa, joka on määritetty turvalliseksi alkuperämaaksi tämän direktiivin säännösten mukaisesti, voidaan hakemuksen yksilöllisen tutkinnan jälkeen katsoa turvalliseksi alkuperämaaksi tietylle hakijalle ainoastaan, jos:

a) hakija on tämän maan kansalainen; tai

b) hakija on kansalaisuudeton henkilö ja tämä maa on hakijan aiempi asuinmaa

ja jos hakija ei ole esittänyt mitään vakavia perusteita sille, että tätä maata ei voitaisi katsoa hänen henkilökohtaisessa tilanteessaan turvalliseksi alkuperämaaksi, minkä johdosta häntä voitaisiin pitää direktiivin [2011/95] mukaisesti kansainvälistä suojelua saavana henkilönä.

2. Jäsenvaltioiden on säädettävä kansallisessa lainsäädännössä yksityiskohtaisista säännöistä ja menettelyistä, jotka koskevat turvallisen alkuperämaan käsitteen soveltamista.”

13 Direktiivin 2013/32 37 artiklassa, jonka otsikko on ”Kolmansien maiden kansallinen määrittäminen turvallisiksi alkuperämaiksi”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai antaa lainsäädäntöä, jonka mukaan jäsenvaltio voi liitteen I mukaisesti määrittää turvalliset alkuperämaat kansallisesti kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten tutkintaa varten.

2. Jäsenvaltioiden on tarkasteltava tämän artiklan mukaisesti turvallisiksi alkuperämaiksi määritettyjen kolmansien maiden tilannetta säännöllisesti uudelleen.

3. Tämän artiklan mukaisen arvioinnin siitä, onko maa turvallinen alkuperämaa, on perustuttava useisiin tietolähteisiin ja erityisesti muilta jäsenvaltioilta, [Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirastolta (EASO)], [Yhdistyneiden kansakuntien] pakolaisasiain päävaltuutetulta [(UNCHR)], Euroopan neuvostolta sekä muilta alan keskeisiltä kansainvälisiltä järjestöiltä saatuihin tietoihin.

4. Jäsenvaltioiden on annettava [Euroopan] komissiolle tiedoksi maat, jotka ne määrittävät turvallisiksi alkuperämaiksi tämän artiklan mukaisesti.”

14 Direktiivin 2013/32 43 artiklan, jonka otsikkona on ”Rajamenettelyt”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat säätää II luvussa esitettyjen perusperiaatteiden ja takeiden mukaisesti menettelyistä, joita noudattaen jäsenvaltion rajalla tai kauttakulkualueilla voidaan ratkaista

– –

b) hakemuksen sisältö 31 artiklan 8 kohdan mukaisessa menettelyssä.”

15 Direktiivin 2013/32 46 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että hakijoilla on oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa muutoksen hakemiseksi:

a) päätökseen, joka koskee heidän tekemäänsä kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta, mukaan lukien:
   i) päätös hakemuksen katsomisesta perusteettomaksi pakolaisaseman ja/tai toissijaisen suojeluaseman suhteen;

– –
   iii) jäsenvaltion rajalla tai sen kauttakulkualueilla 43 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehty päätös;

– –

3. Edellä olevan 1 kohdan noudattamiseksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että tehokkaat oikeussuojakeinot sisältävät sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen ex nunc -tutkimisen kaikilta osin, mukaan lukien tarvittaessa kansainvälisen suojelun tarpeen tutkiminen direktiivin [2011/95] mukaisesti, ainakin muutoksenhakumenettelyissä ensimmäisessä oikeusasteessa.

– –

5. Jäsenvaltion on sallittava hakijoiden jäädä alueelleen siihen asti, kun määräaika, jonka kuluessa näiden on käytettävä oikeuttaan tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin, on päättynyt, ja silloin, kun tällaista oikeutta on käytetty määräajassa, odottamaan muutoksenhaun tulosta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 6 kohdan soveltamista.

6. Kun kyseessä on

a) päätös katsoa hakemus ilmeisen perusteettomaksi 32 artiklan 2 kohdan mukaisesti tai perusteettomaksi 31 artiklan 8 kohdan mukaisen tutkinnan perusteella, paitsi jos nämä päätökset perustuvat 31 artiklan 8 kohdan h alakohdassa tarkoitettuihin olosuhteisiin;

– –

tuomioistuimella on oltava valtuudet ratkaista joko hakijan pyynnöstä tai omasta aloitteestaan, saako hakija jäädä jäsenvaltion alueelle, jos päätöksen seurauksena hakijan oikeus jäädä jäsenvaltioon lakkaa ja kun kansallisessa lainsäädännössä ei ole tällaisissa tapauksissa säädetty oikeudesta jäädä jäsenvaltion alueelle odottamaan muutoksenhaun tulosta.

– –”

16 Direktiivin 2013/32 53 artiklassa, jonka otsikko on ”Kumoaminen”, säädetään seuraavaa:

”Kumotaan direktiivi [2005/85] tämän direktiivin sitomien jäsenvaltioiden osalta 21 päivästä heinäkuuta 2015 – –

Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin liitteessä III olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.”

17 Direktiivin 2013/32 liitteessä I, jonka otsikko on ”Turvallisten alkuperämaiden määrittäminen 37 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa”, todetaan seuraavaa:

”Tiettyä maata voidaan pitää turvallisena alkuperämaana, jos oikeudellisen tilanteen, demokraattisen järjestelmän puitteissa tapahtuvan lainsäädännön soveltamisen ja yleisen poliittisen tilanteen perusteella voidaan osoittaa, että maassa ei yleisesti eikä jatkuvasti esiinny vainoa, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin [2011/95] 9 artiklassa, eikä kidutusta tai epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rankaisemista eikä kansainvälisen tai kansallisen aseellisen selkkauksen aiheuttamaa mielivaltaisen väkivallan uhkaa.

Tässä arvioinnissa on otettava huomioon muun muassa se, missä määrin annetaan suojelua vainolta ja huonolta kohtelulta seuraavien seikkojen perusteella:

a) maan asiaa koskeva lainsäädäntö ja sen soveltamistapa;

b) [Euroopan ihmisoikeussopimuksessa] ja/tai kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa[, joka hyväksyttiin Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksessa 16.12.1966 ja joka tuli voimaan 23.3.1976,] ja/tai kidutuksen vastaisessa Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksessa määrättyjen oikeuksien ja vapauksien noudattaminen, erityisesti niiden oikeuksien noudattaminen, joista [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 15 artiklan 2 [kappaleen] mukaisesti ei voida poiketa;

c) Geneven yleissopimuksen mukaisen palauttamiskiellon periaatteen noudattaminen;

d) tehokas oikeussuojajärjestelmä niiden henkilöiden suojaamiseksi, joiden kyseisiä oikeuksia ja vapauksia on loukattu.”

Asetus (EU) 2024/1348

18 Kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta ja direktiivin 2013/32/EU kumoamisesta 14.5.2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1348 61 artiklan, jonka otsikko on ”Turvallisen alkuperämaan käsite”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kolmas maa voidaan sekä unionin että jäsenvaltion tasolla määritellä turvalliseksi alkuperämaaksi jättämällä määritelmän ulkopuolelle maan alueen tietyt osat tai selvästi yksilöitävissä olevat henkilöryhmät.”

19 Asetuksen 2024/1348 78 artiklan, jonka otsikko on ”Kumoaminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kumotaan direktiivi [2013/32] 79 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta päivästä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 79 artiklan 3 kohdan soveltamista.”

20 Asetuksen 79 artiklan, jonka otsikko on ”Voimaantulo ja soveltaminen”, 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Tätä asetusta sovelletaan 12 päivästä kesäkuuta 2026.

3. Tätä asetusta sovelletaan kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevaan menettelyyn 12 päivästä kesäkuuta 2026 jätettyjen hakemusten osalta. Kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia, jotka on jätetty ennen tuota ajankohtaa, säännellään direktiivillä [2013/32]. Tätä asetusta sovelletaan kansainvälisen suojelun poistamista koskevaan menettelyyn tapauksissa, joissa tutkinta kansainvälisen suojelun poistamiseksi käynnistetään 12 päivästä kesäkuuta 2026. Kun tutkinta kansainvälisen suojelun poistamiseksi on käynnistetty ennen 12 päivää kesäkuuta 2026, kansainvälisen suojelun poistamista koskevaa menettelyä säädellään direktiivillä [2013/32].”

Tšekin oikeus

Turvapaikkalaki

21 Turvapaikkalain nro 325/1999 (zákon č. 325/1999 Sb., o azylu; jäljempänä turvapaikkalaki) 2 §:n 1 momentin b ja k kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä laissa tarkoitetaan

– –

b) kansainvälistä suojelua hakevalla ulkomaalaista, joka on tehnyt Tšekin tasavallassa kansainvälinen suojelua koskevan hakemuksen, jota ei ole vielä lopullisesti ratkaistu. Ulkomaalaisella on kansainvälistä suojelua hakevan asema myös sen määräajan, jonka kuluessa 32 §:ssä tarkoitettu muutoksenhaku on tehtävä, ja sen oikeudenkäyntimenettelyn ajan, jossa on kyse ministeriön päätökseen kohdistetusta muutoksenhausta hallintolainkäytöstä annetun lain (zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, jäljempänä hallintolainkäyttölaki), sellaisena kuin sitä oli sovellettava pääasiassa, mukaisesti, jos muutoksenhaulla on lykkäävä vaikutus, tai siihen saakka, kunnes maakunnallinen tuomioistuin on antanut ratkaisun, jossa lykkäävää vaikutusta ei myönnetä, mikäli ulkomaalainen on sitä pyytänyt. – –

– –

k) turvallisella alkuperämaalla sellaista valtiota, jonka kansalainen ulkomaalainen on, tai kansalaisuudettoman henkilön tapauksessa valtiota, jossa hänellä on viimeksi ollut asuinpaikka,
   1. jossa ei yleisesti ja jatkuvasti esiinny vainoa, kidutusta tai epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rankaisemista eikä kansainvälisen tai kansallisen aseellisen selkkauksen aiheuttamaa mielivaltaisen väkivallan uhkaa
   2. josta sen kansalaiset tai kansalaisuudettomat henkilöt eivät poistu 12 §:ssä tai 14a §:ssä mainituista syistä
   3. joka on ratifioinut ja noudattaa ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskevia kansainvälisiä sopimuksia, myös tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevia määräyksiä, ja
   4. joka sallii sellaisten oikeushenkilöiden toiminnan, jotka valvovat tilannetta ihmisoikeuksien kunnioittamista koskevissa asioissa

– –”

22 Lain 3d §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kansainvälistä suojelua hakevalla on oikeus jäädä valtion alueelle; – – Tämä oikeus jäädä valtion alueelle ei perusta ulkomaalaisten oikeudesta oleskella Tšekin tasavallassa ja tiettyjen lakien muuttamisesta annetussa laissa nro 326/1999 (zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů) tarkoitettua oleskeluoikeutta. Ministeriö voi rajoittaa kansainvälistä suojelua hakevan oikeutta oleskella valtion alueella niin, että se koskee vain valtion alueen tiettyä osaa tai kansainvälisen lentokentän kauttakulkualueen vastaanottokeskusta, jos suojelua hakevalla ei ole maahantulolupaa.

2. Jos kansainvälistä suojelua hakeva ei ole henkilö, joka on uudistanut kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, hänen oleskeluaan valtion alueella ei voida päättää hallintopäätöksen tai tuomioistuinratkaisun perusteella; – –”

23 Lain 16 §:n 2 ja 3 momentti on muotoiltu seuraavasti:

”2. Kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on hylättävä ilmeisen perusteettomana myös siinä tapauksessa, että hakija on peräisin maasta, jota Tšekki pitää turvallisena alkuperämaana, paitsi jos hakija osoittaa, että hänen tapauksessaan kyseistä maata ei voida pitää turvallisena alkuperämaana.

3. Jos on syitä, joiden vuoksi kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on hylättävä ilmeisen perusteettomana, asiassa ei tarvitse selvittää sitä, täyttyvätkö kansainvälistä suojelua hakevan

osalta 13 ja 14 §:ssä vahvistetut syyt, joiden perusteella turvapaikka myönnetään, tai 14b §:ssä vahvistetut syyt, joiden perusteella toissijainen suojelu myönnetään. Jos on syitä, joiden vuoksi kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on 2 momentin mukaan hylättävä ilmeisen perusteettomana, asiassa ei tarvitse myöskään selvittää sitä, onko kansainvälistä suojelua hakeva jättänyt ilmoittamatta olosuhteista, jotka osoittavat, että hän saattaisi joutua vainon kohteeksi 12 §:ssä mainituista syistä tai että hänelle saattaisi aiheutua14a §:ssä tarkoitettua vakavaa haittaa.”

24 Turvapaikkalain 32 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Muutoksenhaulla – – on lykkäävä vaikutus lukuun ottamatta – – muutoksenhakua, joka kohdistuu 16 §:n 2 momentin nojalla tehtyyn päätökseen – –”

25 Lain 85b §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Sen jälkeen, kun kansainvälistä suojelua koskeva hakemus on hylätty ilmeisen perusteettomana, ja ellei tuomioistuin ole kumonnut hylkäävää päätöstä, tai kun maakunnallinen tuomioistuin ei ole myöntänyt lykkäävää vaikutusta, mikäli tätä on pyydetty, ministeriö antaa viran puolesta ulkomaalaiselle määräyksen poistua maasta, ja tämä määräys on voimassa enintään kuukauden, ellei ole sovellettava [ulkomaalaisten oikeudesta oleskella Tšekin tasavallassa ja tiettyjen lakien muuttamisesta annettua lakia nro 326/1999] – –”

26 Lain 86 §:n 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Ministeriö vahvistaa asetuksella luettelon turvallisiksi katsottavista alkuperämaista – – Se tarkistaa tällaisista maista asetuksella laaditun luettelon ainakin kerran vuodessa.”

Turvapaikkalain ja ulkomaalaisten tilapäistä suojelua koskevan lain täytäntöönpanosta annettu asetus nro 328/2015

27 Turvapaikkalain ja ulkomaalaisten tilapäistä suojelua koskevan lain täytäntöönpanosta annetun asetuksen nro 328/2015 (vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců) 2 §:n 15 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tšekin tasavalta katsoo turvalliseksi alkuperämaaksi – – Moldovan, Transnistriaa lukuun ottamatta, – –”

Hallintolainkäyttölaki

28 Hallintolainkäyttölain 75 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tuomari tutkii päätöksen riidanalaiset kohdat muutoksenhaussa esitettyjen perusteiden rajoissa. – –”

29 Lain 76 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tuomioistuin kumoaa tuomiollaan suullista käsittelyä toimittamatta menettelyvirheen perusteella päätöksen

a) jos päätöstä ei voida tutkia siksi, että sen sisältö ei ole ymmärrettävissä, tai siksi, ettei päätöstä ole perusteltu

b) koska tosiseikat, joille viranomainen on perustanut riidanalaisen päätöksen, eivät vastaa asian aineistosta ilmi käyviä tosiseikkoja tai koska nämä tosiseikat eivät millään tavalla perustu asian aineistoon taikka niitä on laajasti tai perustavanlaatuisesti täydennettävä

c) mikäli hallintoviranomaisessa toimitettavaa menettelyä koskevia säännöksiä on rikottu niin olennaisella tavalla, että tämä saattaa johtaa päätöksen sisällön lainvastaisuuteen.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

30 Moldovan kansalainen CV teki 9.2.2022 kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen Tšekin tasavallassa. Hän ilmoitti hakemuksessaan todistaneensa Moldovassa vuonna 2015 jalankulkijan kuolemaan johtanutta onnettomuutta, jossa auton kuljettaja oli ajanut jalankulkijan yli ja paennut sitten paikalta. Onnettomuutta seuraavana yönä hänen kotiinsa oli tunkeutunut henkilöitä, jotka olivat vieneet hänet metsään ja pahoinpidellet häntä.

31 Onnistuttuaan pakenemaan CV oli piiloutunut ystäviensä luo, ja palattuaan parin päivän kuluttua kotiinsa hän oli todennut, että se oli poltettu. Hän oli tämän jälkeen paennut Moldovasta ja tullut Tšekin tasavallan alueelle väärennetyllä Romanian passilla, jonka eräs hänen tuttavansa oli hankkinut hänelle. CV kävi Moldovassa vuosina 2016 ja 2019 pitäen huolen siitä, ettei kukaan hänen serkkujaan lukuun ottamatta saanut tästä tietää.

32 Kansainvälistä suojelua koskevassa hakemuksessaan CV vetosi uhkaan, joka häneen kohdistui Moldovassa sellaisten henkilöiden taholta, joita poliisiviranomaiset eivät olleet onnistuneet tunnistamaan. Hän ei myöskään ilmoituksensa mukaan halunnut palata kotiseudulleen Venäjän federaation Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen vuoksi.

33 Sisäministeriö hylkäsi 8.3.2022 tekemällään päätöksellä hakemuksen turvapaikkalain 16 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla ilmeisen perusteettomana sellaisten tietojen perusteella, jotka se oli saanut Moldovan poliittisesta ja turvallisuustilanteesta sekä ihmisoikeuksien kunnioittamisesta kyseisessä kolmannessa maassa. Ministeriö totesi päätöksessään, että Tšekin tasavalta katsoo turvapaikkalain täytäntöönpanosta annetun asetuksen nro 328/2015 2 §:n ja ulkomaalaisten tilapäistä suojelua koskevan lain nojalla, että Moldova on Transnistriaa lukuun ottamatta katsottava turvalliseksi alkuperämaaksi, eikä CV ole kyennyt osoittamaan, että tämä ei päde hänen tapauksessaan.

34 CV on riitauttanut tämän päätöksen Krajský soud v Brně̌ssä (Brnon maakunnallinen tuomioistuin, Tšekki), joka on pyytänyt ennakkoratkaisua. Hän on tässä kansallisessa tuomioistuimessa esittänyt muutoksenhakunsa tueksi pääasiallisesti ne seikat, jotka hän oli tuonut esiin kansainvälistä suojelua koskevassa hakemuksessaan, ja vedonnut siihen, että vaikka sisäministeriön olisi pitänyt ottaa huomioon kaikki asian kannalta merkitykselliset tiedot ja arvioida hakemusta kokonaisuutena, se oli katsonut ainoaksi määrääväksi tekijäksi sen, että CV oli peräisin Moldovan tasavallasta.

35 Sisäministeriö on kyseisessä tuomioistuimessa todennut, ettei se ollut jättänyt huomiotta tilannetta, joka on aiheutunut Venäjän federaation hyökkäyksestä Ukrainaan. Päätöstä tehtäessä yhdestäkään selvityksestä ei kuitenkaan käynyt ilmi, että tämä selkkaus ulottuisi Ukrainan ulkopuolelle tai että ministeriön olisi pitänyt tarkastella uudelleen Moldovan tasavallan osalta koottujen tietojen sisältöä.

36 Kyseinen tuomioistuin on lisäksi ilmoittanut, että ministeriö oli todennut perustavanlaatuisia puutteita lainsäädännön noudattamisessa, erityisesti oikeuslaitoksen osalta, minkä vuoksi direktiivin 2011/95 9 artiklassa tarkoitettujen vainoksi katsottavien tekojen tapahtumista ei voida sulkea pois. Sen mukaan kyseisessä maassa on havaittu erityisesti poliittisen järjestelmän vastustajiin, heidän asianajajiinsa, ihmisoikeuksien puolustajiin tai yhteiskunnallisiin aktivisteihin kohdistuneita suhteettomia tai syrjiviä rikosoikeudellisia menettelyjä tai rikostuomioita. Sisäministeriö on kuitenkin katsonut, ettei CV kuulu mihinkään tällaiseen ryhmään. Hän ei myöskään ole ilmoittanut, että hänellä olisi ollut ongelmia Moldovan valtiollisten toimijoiden kanssa.

37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin hyväksyi 9.5.2022 CV:n pyynnön siitä, että hänen hylkäävään päätökseen kohdistamalleen muutoksenhaulle vahvistettaisiin lykkäävä vaikutus, katsoen, että CV:n perustelut, joiden mukaan asian voittamisella olisi sen jälkeen, kun hän on poistunut Tšekin valtion alueelta, hänen kannaltaan vain muodollinen merkitys, koska Moldovassa häneen kohdistuisi vaara vakavasta haitasta niiden henkilöiden taholta, jotka olivat pahoinpidelleet häntä aikaisemmin. Lisäksi se on ilmoittanut ottaneensa huomioon sen, että Moldovan tasavalta oli 28.4.2022 päättänyt siksi, että Venäjän federaatio oli hyökännyt Ukrainaan, jatkaa sen oikeuden käyttämistä, jonka perusteella se sai poiketa Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisista velvoitteistaan tämän yleissopimuksen 15 artiklan nojalla ja johon se oli vedonnut 25.2.2022 maassa vallitsevan energiakriisin vuoksi.

38 Koska CV:n kansainvälistä suojelua koskeva hakemus hylättiin ottamalla huomioon muun muassa se, että Tšekin tasavalta oli määrittänyt Moldovan tasavallan turvalliseksi alkuperämaaksi Transnistriaa lukuun ottamatta, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii ensiksikin turvallisen alkuperämaan käsitettä ja erityisemmin kriteereitä, joiden perusteella tietty kolmas maa voidaan määrittää direktiivin 2013/32 37 artikla ja sen liite I huomioon ottaen turvalliseksi alkuperämaaksi.

39 Se pohtii yhtäältä, lakkaako mahdollisuus määrittää kolmas maa turvalliseksi alkuperämaaksi silloin, kun tämä vetoaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklassa vahvistettuun oikeuteen poiketa velvoitteistaan.

40 Toisaalta se pohtii sitä, onko unionin oikeus esteenä sille, että jäsenvaltio määrittää kolmannen maan turvalliseksi alkuperämaaksi sen alueen tiettyjä osia lukuun ottamatta. Tämän osalta se toteaa, että mahdollisuudesta tehdä tällainen aluekohtainen määritys, josta oli säädetty direktiivin 2005/85 30 artiklassa, ei enää säädetä direktiivin 2013/32, jolla edellä mainittu direktiivi kumottiin, 37 artiklassa. Lisäksi se katsoo, että turvallisen alkuperämaan käsitteen tarkoituksena on yksinkertaistaa kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelyssä noudatettavaa menettelyä ja että yksinkertaistamista voidaan pitää tarpeellisena vain, kun on kyse kolmansista maista, joiden osalta on todella epätodennäköistä, että niiden kansalaisille pitäisi myöntää kansainvälistä tai toissijaista suojelua. Tilanne on sen mukaan tämä vain niiden kolmansien maiden osalta, jotka täyttävät direktiivin 2013/32 liitteessä I vahvistetut kriteerit koko alueensa osalta.

41 Jos taas olisi katsottava, että kolmatta maata, joka on käyttänyt Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklassa tarkoitettua oikeuttaan poiketa velvoitteistaan, ei voida määrittää turvalliseksi alkuperämaaksi tai ettei tässä määrityksessä voida sulkea pois tiettyä osaa kyseisen maan alueesta, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, kuinka laajalti sen on valvottava tätä direktiivin 2013/32 46 artiklan 3 kohdan nojalla, kun tätä direktiivin säännöstä ei ole saatettu osaksi Tšekin oikeutta, mutta se katsoo sillä olevan välitön oikeusvaikutus.

42 Se toteaa erityisesti, että turvallisiksi alkuperämaiksi katsottujen kolmansien maiden kansalaisten tekemät kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset voidaan käsitellä sen käsiteltävänä nyt olevassa oikeusriidassa kyseessä olevan hakemuksen tavoin tämän direktiivin säännösten nojalla erityistä tutkintajärjestelmää noudattaen, esimerkiksi nopeutetussa menettelyssä, ja todeta ne tarvittaessa ilmeisen perusteettomiksi. Tämä kansallinen tuomioistuin korostaa myös, että näin ollen jäsenvaltio, jossa kansainvälistä suojelua hakeva on tehnyt tällaisen hakemuksen, ei voi antaa hakijalle lupaa jäädä alueelleen odottamaan ratkaisua hakemuksensa hylkäävään päätökseen kohdistamaansa muutoksenhakuun.

43 Se pohtii tästä syystä, onko sen silloin, kun tällaista järjestelmää noudattaen tehtyyn kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen hylkäävään päätökseen on haettu muutosta tuomioistuimelta, direktiivin 2013/32 46 artiklan 3 kohdassa säädetyn sen vaatimuksen nojalla, jonka mukaan tosiseikat ja oikeudelliset seikat on tutkittava ex nunc ja kaikilta osin, kun tätä tarkastellaan perusoikeuskirjan 47 artiklan kannalta, otettava huomioon niiden direktiivissä säädettyjen sääntöjen noudattamatta jättäminen, jotka koskevat kolmannen maan määrittämistä turvalliseksi alkuperämaaksi, vaikkei muutoksenhakija ole vedonnut tällaiseen laiminlyöntiin.

44 Tässä tilanteessa Krajský soud v Brně on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiivin 2013/32] 37 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen turvallisten alkuperämaiden määrittämisen perusteena käytettävää [kyseisen direktiivin] liitteessä I olevaa b alakohtaa eli sitä, että kyseinen maa antaa suojaa vainolta tai huonolta kohtelulta kunnioittamalla [Euroopan ihmisoikeussopimuksessa] vahvistettuja oikeuksia ja vapauksia ja erityisesti niitä oikeuksia, joista ei voida poiketa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan 2 kappaleen nojalla, tulkittava siten, että jos maa poikkeaa [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] mukaisista velvoitteistaan sen 15 artiklassa tarkoitetun hätätilan vuoksi, se ei enää täytä tätä turvalliseksi alkuperämaaksi määrittämistä koskevaa kriteeriä?

2) Onko [direktiivin 2013/32] 36 ja 37 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että jäsenvaltio määrittää maan turvalliseksi alkuperämaaksi vain osittain tietyin alueellisin poikkeuksin, joihin ei sovelleta olettamaa, että tämä osa maasta on hakijan kannalta turvallinen, ja jos jäsenvaltio määrittää turvalliseksi maan, johon sovelletaan alueellisia poikkeuksia, koko maata ei voida enää pitää direktiivissä tarkoitettuna turvallisena alkuperämaana?

3) Jos jompaankumpaan edellä esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen vastataan myöntävästi, onko [direktiivin 2013/32] 46 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä [perusoikeuskirjan] 47 artiklan kanssa, tulkittava siten, että tuomioistuimen, joka tekee ratkaisun [direktiivin 2013/32] 32 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta ilmeisen perusteettomasta hakemuksesta [kyseisen direktiivin] 31 artiklan 8 kohdan b alakohdan mukaisessa tutkintamenettelyssä annetusta päätöksestä nostetusta kanteesta, on edellä mainituista syistä otettava viran puolesta huomioon, että maa on määritetty turvalliseksi unionin oikeuden vastaisesti, vaikkei hakija olisi vaatinut sitä?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

45 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäinen kysymys koskee asiallisesti sitä, onko direktiivin 2013/32 37 artiklaa tulkittava yhdessä sen liitteen I kanssa siten, että kolmas maa lakkaa täyttämästä kriteerit, joiden perusteella se voidaan määrittää turvalliseksi alkuperämaaksi, yksinomaan siitä syystä, että se on vedonnut oikeuteensa poiketa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa vahvistetuista velvoitteista tämän yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti.

46 Kuten tämän kansallisen tuomioistuimen toimittamista tiedoista käy ilmi, pääasian muutoksenhakija on moittinut sisäministeriötä siitä, että vaikka hän oli tehnyt selkoa häneen Moldovassa kohdistuvasta uhasta ja ilmoittanut, ettei hän voi palata kotiseudulleen Venäjän federaation Ukrainaan tekemän hyökkäyksen vuoksi, ministeriö on perustanut hylkäävän päätöksensä yksinomaan siihen, että hän on peräisin Moldovan tasavallasta ja että Tšekin tasavalta on määrittänyt tämän kolmannen maan turvalliseksi alkuperämaaksi Transnistriaa lukuun ottamatta. Se pohtii tämän vuoksi sitä, millä tavoin tällaiseen määritykseen vaikuttaa se, että Moldovan tasavalta päätti 28.4.2022 eli ajankohtana, jolloin pääasia oli vireillä tässä tuomioistuimessa, edelleen käyttää oikeuttaan poiketa Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisista velvoitteista tämän yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti Venäjän federaation Ukrainaan tekemän hyökkäyksen vuoksi.

47 Muistutettakoon aluksi siitä, että direktiivin 2013/32 36 ja 37 artiklalla – jotka koskevat turvallisen alkuperämaan käsitettä ja sitä, kuinka jäsenvaltiot määrittävät kolmansia maita turvallisiksi alkuperämaiksi – on otettu käyttöön erityinen tutkintajärjestelmä, jonka mukaisesti jäsenvaltiot voivat käsitellä kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset ja joka perustuu kumottavissa olevaan olettamaan riittävästä suojasta alkuperämaassa eli olettamaan, jonka hakija voi kumota, jos hän esittää henkilökohtaiseen tilanteeseensa liittyviä pakottavia syitä (ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, A, C-404/17, EU:C:2018:588, 25 kohta).

48 Tämän erityisen tutkintajärjestelmän erityispiirteiden ansioista jäsenvaltiot voivat päättää direktiivin 31 artiklan 8 kohdan b alakohdan mukaisesti sekä tutkintamenettelyn nopeuttamisesta että sen toimittamisesta rajalla tai kauttakulkualueilla direktiivin 43 artiklan mukaisesti.

49 Lisäksi, kun turvallisesta alkuperämaasta peräisin olevan hakijan hakemus on katsottu perusteettomaksi siltä osin kuin määrittävä viranomainen on voinut todeta direktiivin 2013/32 32 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ettei hakija täytä edellytyksiä kansainvälisen suojelun saamiseksi direktiivin 2011/95 nojalla, jäsenvaltiot voivat myös direktiivin 32 artiklan 2 kohdan nojalla katsoa, että tällainen hakemus on ilmeisen perusteeton, jos se on määritelty tällä tavoin kansallisessa lainsäädännössä.

50 Yhtenä seurauksena henkilölle, jonka hakemus on hylätty turvallisen alkuperämaan käsitteen soveltamisen perusteella, on myös se, että – toisin kuin tavanomaisessa hylkäämistapauksessa – häneltä voidaan evätä oikeus jäädä sen valtion alueelle, jossa hän on tehnyt tällaisen hakemuksen, odottamaan ratkaisua hakemuksen hylkäävään päätökseen kohdistamaansa muutoksenhakuun, kuten direktiivin 2013/32 46 artiklan 5 ja 6 kohdan säännöksistä käy ilmi (ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, A, C-404/17, EU:C:2018:588, 27 kohta).

51 Näiden alustavien huomioiden jälkeen on todettava, että direktiivin 37 artikla koskee otsikkonsa mukaisesti kolmansien maiden määrittämistä turvallisiksi alkuperämaiksi jäsenvaltioiden toimesta. Direktiivin 37 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai antaa lainsäädäntöä, jonka mukaan jäsenvaltio voi liitteen I mukaisesti määrittää turvalliset alkuperämaat kansallisesti kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten tutkintaa varten.

52 Liitteessä I todetaan muun muassa, että tiettyä maata voidaan pitää turvallisena alkuperämaana, jos oikeudellisen tilanteen, demokraattisen järjestelmän puitteissa tapahtuvan lainsäädännön soveltamisen ja yleisen poliittisen tilanteen perusteella voidaan osoittaa, että maassa ei yleisesti eikä jatkuvasti esiinny vainoa, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2011/95 9 artiklassa, eikä kidutusta tai epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rankaisemista eikä kansainvälisen tai kansallisen aseellisen selkkauksen aiheuttamaa mielivaltaisen väkivallan uhkaa.

53 Tässä liitteessä luetellaan tämän osalta seikat, jotka voidaan ottaa huomioon arvioitaessa muun muassa sitä, missä määrin kyseinen kolmas maa tarjoaa suojan vainoa ja huonoa kohtelua vastaan. Tällaisten seikkojen joukossa on mainittu liitteen toisen kohdan b alakohdassa se, millä tavoin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa määriteltyjä oikeuksia ja vapauksia kunnioitetaan, etenkin niiden oikeuksien osalta, joista ei yleissopimuksen 15 artiklan 2 kappaleen mukaan voida sallia minkäänlaista poikkeamista.

54 Vaikka Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklassa määrätäänkin, että sodan tai muun yleisen hätätilan aikana, joka uhkaa kansakunnan elämää, voidaan ryhtyä toimiin, jotka merkitsevät poikkeamista tämän yleissopimuksen mukaisista velvoitteista, tämän mahdollisuuden käyttämiseksi edellytetään tiettyjä takeita.

55 Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan 1 kappaleen sanamuodon mukaan tätä mahdollisuutta on ensinnäkin käytettävä vain siinä laajuudessa kuin tilanne välttämättä vaatii ja edellyttäen, etteivät tällaiset toimet ole ristiriidassa valtion muiden kansainvälisen oikeuden mukaisten velvoitteiden kanssa. Todettakoon tämän jälkeen, että sen 15 artiklan 2 kappaleessa määrätään, että poiketa ei voida Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklasta, joka koskee oikeutta elämään, paitsi silloin, kun on kysymys laillisista sotatoimista johtuvista kuolemantapauksista, eikä sen 3 artiklasta tai 4 artiklan 1 kappaleesta, joissa määrätään kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan rankaisemisen ja kohtelun sekä orjuudessa pitämisen kiellosta, taikka sen 7 artiklasta, jossa vahvistetaan periaate, jonka mukaan rangaistusta ei voida määrätä, ellei siitä ole säädetty laissa. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin onkin todennut, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin valvoo yleissopimuksen 15 artiklan nojalla toteutettuja toimia.

56 Lisäksi on mainittava, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 62 kohdassa todennut, että pelkästään sen perusteella, että jokin kolmas maa on vedonnut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklassa vahvistettuun oikeuteensa poiketa tämän yleissopimuksen mukaisista velvoitteistaan, ei voida todeta, että se on tosiasiallisesti toteuttanut tällaisia poikkeuksia tai millaisia ja kuinka laajoja toteutetut poikkeustoimet mahdollisesti ovat.

57 Näin ollen ei siis voida katsoa, että kolmas maa lakkaa täyttämästä edellä 52 kohdassa mainitut kriteerit, joiden perusteella se voidaan määrittää turvalliseksi alkuperämaaksi direktiivin 2013/32 37 artiklassa tarkoitetulla tavalla, yksinomaan siitä syystä, että se on vedonnut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklassa vahvistettuun oikeuteen poiketa velvoitteistaan.

58 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 85 kohdassa todennut, tällaisen vetoamisen on kuitenkin johdettava siihen, että sen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset, joka on määrittänyt kyseisen kolmannen maan turvalliseksi alkuperämaaksi, arvioivat tällaista poikkeamista koskevan oikeuden toimeenpanotapa huomioon ottaen, onko tällainen määritys pidettävä voimassa kyseisestä kolmannesta maasta peräisin olevien hakijoiden kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelyä silmällä pitäen.

59 Direktiivin 2013/32 37 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot tarkastelevat turvallisiksi alkuperämaiksi määritettyjen kolmansien maiden tilannetta säännöllisesti uudelleen. Unionin lainsäätäjä on tällä tavoin halunnut velvoittaa jäsenvaltiot ottamaan huomioon sen, että olosuhteet, joiden perusteella kansainvälistä suojelua hakevien voidaan olettaa olevan turvassa määrätyssä alkuperämaassa, ovat luonteeltaan alttiita muutoksille.

60 Tätä säännöllistä uudelleentarkastelua koskeva vaatimus kattaa myös merkittävät tapahtumat siltä osin kuin ne ovat suuruusluokkansa vuoksi omiaan vaikuttamaan turvalliseksi alkuperämaaksi määritetyn kolmannen maan kykyyn täyttää direktiivin liitteessä I tämän osalta muotoillut kriteerit ja näin siihen, voidaanko sen olettaa pystyvän takaamaan hakijoiden turvallisuuden.

61 Vetoamista Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklassa vahvistettuun oikeuteen poiketa yleissopimuksen mukaisista velvoitteista on pidettävä tällaisena tapahtumana. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 67 kohdassa todennut, vaikka onkin niin, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan 2 kappaleen vastaiset toimet, joilla poiketaan esimerkiksi sen 3 artiklassa vahvistetusta epäinhimillisten tai halventavien rangaistusten tai kohtelun kiellosta, estävät sellaisenaan kolmannen maan määrittämisen turvalliseksi alkuperämaaksi, pois ei voida sulkea sitä, että poikkeustoimet, jotka vaikuttavat muihin perusoikeuksiin kuin niihin, jotka on rajattu poikkeuksen alan ulkopuolelle 15 artiklan 2 kappaleessa, saattavat myös olla ristiriidassa direktiivin 2013/32 liitteessä I vahvistettujen, turvalliseksi alkuperämaaksi määrittämistä koskevien kriteerien kanssa. Tällaiseen poikkeamiseen vetoaminen osoittaa lisäksi joka tapauksessa sitä, että on olemassa huomattava vaara merkittävästä muutoksesta siinä, millä tavoin oikeuksia ja vapauksia koskevia sääntöjä sovelletaan kyseisessä kolmannessa maassa.

62 Ensimmäiseen kysymykseen on edellä tarkasteltujen näkökohtien perusteella vastattava, että direktiivin 2013/32 37 artiklaa on tulkittava yhdessä sen liitteen I kanssa siten, että kolmas maa ei lakkaa täyttämästä kriteereitä, joiden perusteella se voidaan määrittää turvalliseksi alkuperämaaksi, yksinomaan siitä syystä, että se on vedonnut oikeuteensa poiketa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa vahvistetuista velvoitteista tämän yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti, mutta sen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten, joka on tällaisen määrityksen tehnyt, on kuitenkin arvioitava, onko tämä oikeus pantu toimeen tavalla, joka on omiaan kyseenalaistamaan tämän määrityksen.

Toinen kysymys

63 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toinen kysymys koskee asiallisesti sitä, onko direktiivin 2013/32 37 artiklaa tulkittava siten, että se estää sen, että kolmas maa voitaisiin määrittää turvalliseksi alkuperämaaksi tiettyjä sen alueen osia lukuun ottamatta.

64 Koska Tšekin tasavalta on määrittänyt Moldovan tasavallan turvalliseksi alkuperämaaksi Transnistriaa lukuun ottamatta, tämä kansallinen tuomioistuin ei ole varma siitä, voidaanko tällaista aluekohtaista määritystä pitää direktiivin mukaisena.

65 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöstä tulkittaessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös on, ja tarvittaessa sen syntyhistoria (tuomio 14.5.2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 113 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

66 Mitä ensimmäiseksi tulee direktiivin 2013/32 37 artiklan sanamuotoon, kun se koskee otsikkonsa mukaisesti kolmansien maiden määrittämistä turvallisiksi alkuperämaiksi jäsenvaltioiden toimesta, todettakoon, että siinä käytetään useita kertoja ilmaisua ”maa” ja ”kolmas maa” täsmentämättä, että näiden ilmaisujen voidaan tällaista määritystä tehtäessä ymmärtää tarkoittavan vain tiettyä osaa kyseisen kolmannen maan alueesta.

67 Toiseksi sen asiayhteyden osalta, johon direktiivin 37 artikla kuuluu, todettakoon, että tästä artiklasta käy ilmi ensinnäkin, että jäsenvaltiot voivat määrittää turvallisia alkuperämaita direktiivin liitteen I mukaisesti. Kuten direktiivin 37 artiklassa, tässä liitteessä muotoilluissa kriteereissä ei ole mainintaa, jonka mukaan jäsenvaltiot voisivat määrittää turvalliseksi alkuperämaaksi vain sellaisen tietyn osan kyseisen kolmannen maan alueesta, jonka osalta nämä kriteerit täyttyvät.

68 Liitteen mukaan maan määrittäminen turvalliseksi alkuperämaaksi riippuu päin vastoin, kuten edellä 52 kohdassa on todettu, siitä, voidaanko osoittaa, että maassa ei yleisesti eikä jatkuvasti esiinny vainoa, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2011/95 9 artiklassa, eikä kidutusta tai epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rankaisemista eikä kansainvälisen tai kansallisen aseellisen selkkauksen aiheuttamaa mielivaltaisen väkivallan uhkaa.

69 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 92 ja 93 kohdassa todennut, ilmaisun ”yleisesti ja jatkuvasti” käyttö on omiaan osoittamaan, että koska direktiivin 2013/32 liitteessä I tai 37 artiklassa ei ole minkäänlaista viittausta kyseisen kolmannen maan alueen tiettyyn osaan, liitteessä vahvistettujen edellytysten on täytyttävä kyseisen kolmannen maan koko alueen osalta, jotta se voitaisiin määrittää turvalliseksi alkuperämaaksi.

70 Toiseksi, kuten edellä 47–50 kohdassa on todettu, se, että jäsenvaltio määrittää kolmansia maita turvallisiksi alkuperämaiksi, antaa mahdollisuuden saattaa näistä kolmansista maista peräisin olevien hakijoiden kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset poikkeusluonteiseksi katsottavan erityisen tutkintajärjestelmän piiriin.

71 Direktiivin 2013/32 37 artiklan tulkitseminen siten, että se mahdollistaisi kolmansien maiden määrittämisen turvallisiksi alkuperämaiksi tiettyjä niiden alueiden osia lukuun ottamatta, johtaisi tämän erityisen tutkintajärjestelmän soveltamisalan laajentumiseen. Tälle tulkinnalle ei saada minkäänlaista tukea 37 artiklan sanamuodosta eikä laajemminkaan direktiivistä, minkä vuoksi tällaisen mahdollisuuden tunnustaminen olisi vastoin luonteeltaan poikkeuksiksi katsottavien säännösten suppean tulkinnan vaatimusta (ks. vastaavasti tuomio 5.3.2015, komissio v. Luxemburg, C-502/13, EU:C:2015:143, 61 kohta ja tuomio 8.2.2024, Saksan liittotasavalta (Myöhemmän hakemuksen tutkittavaksi ottaminen), C-216/22, EU:C:2024:122, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

72 Kolmanneksi tulkinta, jonka mukaan direktiivin 2013/32 37 artikla ei anna jäsenvaltioille mahdollisuutta määrittää kolmatta maata turvalliseksi alkuperämaaksi tiettyjä sen alueen osia lukuun ottamatta, saa vahvistuksen tämän artiklan syntyhistoriasta. Tämän osalta on todettava,

että ennen direktiivin 2013/32 voimaantuloa mahdollisuus määrittää kolmansia maita turvallisiksi alkuperämaiksi kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten tutkintaa varten oli myönnetty jäsenvaltioille direktiivillä 2005/85, tarkemmin ottaen sen 30 artiklalla.

73 Kyseisen direktiivin 30 artiklassa säädettiin nimenomaisesti, että jäsenvaltiot saivat määrittää turvalliseksi osan kolmannen maan alueesta, jos direktiivin 2008/85 liitteessä II vahvistetut edellytykset, jotka vastaavat asiallisesti direktiivin 2013/32 liitteessä I tarkoitettuja edellytyksiä, täyttyivät kyseisen alueen osan osalta. Vaikka direktiivin 2005/85 liitteessä II edellytettiin direktiivin 2013/32 liitteen I tavoin osoitus siitä, ettei vainoa esiinny ”yleisesti eikä jatkuvasti”, 30 artiklassa käytetystä muotoilusta seurasi kuitenkin, että tätä vaatimusta sovellettiin aluekohtaista määrittämistä koskevassa tilanteessa vain siihen alueen osaan, joka oli määritetty turvalliseksi.

74 Direktiivin 2013/32 53 artiklan mukaan sillä kumotaan direktiivi 2005/85, jonka 30 artikla korvattiin direktiivin 2013/32 liitteessä III olevan vastaavuustaulukon mukaisesti viimeksi mainitun direktiivin 37 artiklalla. Mahdollisuutta määrittää jonkin kolmannen maan alueen tietty osa turvalliseksi ei tässä jälkimmäisessä artiklassa enää ole.

75 Aikomus poistaa tämä mahdollisuus käy ilmi direktiivin 2005/85 30 artiklan 1 kohdan muutostekstistä, joka on komission ehdotuksessa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevissa menettelyissä jäsenvaltioissa sovellettavista vähimmäisvaatimuksista (KOM(2009) 554 lopullinen, s. 60), koska tämä mahdollisuus oli nimenomaisesti pyyhitty yli suurimmasta osasta kieliversioita ja poistettu muista kieliversioista.

76 Aikomus vahvistettiin ehdotuksen yksityiskohtaisissa selityksissä (KOM(2009) 554 lopullinen, liite, 14959/09 ADD 1, s. 15), jotka komissio oli antanut Euroopan unionin neuvostolle ja joista käy nimenomaisesti ilmi tarkoitus poistaa jäsenvaltioiden mahdollisuus soveltaa turvallisen alkuperämaan käsitettä osaan jotakin kolmatta maata ja tästä aiheutuvat seuraukset eli se, että vastedes edellytettäisiin, että tällaisen määrittämisen aineelliset edellytykset täyttyvät kyseisen kolmannen maan koko alueen osalta.

77 Neljänneksi todettakoon vielä, että direktiivin 2013/32 tavoitteet eivät muodostu esteeksi tällaiselle seuraukselle eivätkä näin direktiivin 37 artiklan tulkinnalle siten, ettei se anna jäsenvaltioille mahdollisuutta määrittää turvalliseksi alkuperämaaksi kolmatta maata, jonka alueen tietyt osat eivät täytä direktiivin liitteessä I muotoiltuja määrittämisen aineellisia edellytyksiä.

78 Tämän osalta todettakoon, että sen lisäksi, että direktiivin 2013/32 yleisenä tavoitteena on yhteisten menettelysääntöjen käyttöön ottaminen, sillä tähdätään, kuten muun muassa sen johdanto-osan 18 perustelukappaleesta käy ilmi, erityisesti siihen, että kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset ”ratkaistaan mahdollisimman nopeasti, tämän kuitenkaan rajoittamatta asianmukaisen ja perusteellisen tutkinnan suorittamista” (tuomio 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, 109 kohta).

79 Tätä silmällä pitäen direktiivin johdanto-osan 20 perustelukappaleessa todetaan, että tarkasti määritellyissä olosuhteissa, muun muassa, kun hakemus on todennäköisesti perusteeton, jäsenvaltioiden olisi voitava nopeuttaa tutkintamenettelyä erityisesti soveltamalla tiettyihin

menettelyn vaiheisiin lyhyempiä mutta kohtuullisia aikarajoja, tämän kuitenkaan rajoittamatta hakemuksen asianmukaista ja perusteellista tutkintaa ja tämän direktiivin mukaisten perusperiaatteiden ja takeiden tehokasta saatavuutta hakijan kannalta.

80 Kuten edellä 47–50 kohdassa on tuotu esiin, jäsenvaltio voi käsitellä turvalliseksi alkuperämaaksi määrittämästään kolmannesta maasta peräisin olevien hakijoiden kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset erityisessä tutkintajärjestelmässä, joka perustuu tietyntyyppiseen kumottavissa olevaan olettamaan riittävästä suojelusta alkuperämaassa ja jonka nojalla tällaisten hakemusten tutkintamenettelyä voidaan muun muassa nopeuttaa.

81 Kuten edellä 78 kohdassa on todettu, koska unionin lainsäätäjän tarkoituksena on ollut taata direktiivillä 2013/32 kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten osalta tutkinta, joka on sekä nopea että perusteellinen, sen tehtävänä on sille kuuluvan harkintavallan puitteissa kansainvälisen suojelun myöntämistä ja poistamista koskevien yhteisten menettelyjen käyttöön ottamista varten punnita näitä kahta päämäärää keskenään vahvistaessaan edellytyksiä, joiden täyttyessä jäsenvaltiot voivat määrittää kolmannen maan turvalliseksi alkuperämaaksi. Näin ollen se, ettei lainsäätäjä ole tällä direktiivillä säätänyt jäsenvaltioiden mahdollisuudesta rajata tiettyä osaa kolmannen maan alueesta tällaisen määrityksen ulkopuolelle, on osoitus tästä punninnasta ja siitä, että lainsäätäjä on asettanut etusijalle sen, että sellaiset kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset tutkitaan perusteellisesti, joita ovat tehneet sellaisista maista peräisin olevat hakijat, jotka eivät täytä direktiivin liitteessä I muotoiltuja aineellisia edellytyksiä koko alueensa osalta.

82 Vaikka asetuksen 2024/1348, jolla direktiivi 2013/32 kumotaan 12.6.2026 alkavin vaikutuksin, 61 artiklan 2 kohdalla otetaankin tällainen mahdollisuus uudelleen käyttöön, kun siinä säädetään, että kolmas maa voidaan sekä unionin että jäsenvaltion tasolla määritellä turvalliseksi alkuperämaaksi jättämällä määritelmän ulkopuolelle maan alueen tietyt osat, kyse on unionin lainsäätäjälle kuuluvasta oikeudesta päättää toisin suorittamalla uuden punninnan, kunhan tämä tapahtuu muun muassa Geneven yleissopimuksen ja perusoikeuskirjan vaatimusten mukaisesti. Lisäksi on todettava, että se, että asetuksella 2024/1348 tätä silmällä pitäen käyttöön otettu oikeudellinen järjestely eroaa direktiivillä 2005/85 käyttöön otetusta järjestelystä, vahvistaa tulkinnan, jonka mukaan unionin lainsäätäjä ei ole säätänyt tällaisesta mahdollisuudesta direktiivissä 2013/32.

83 Toiseen kysymykseen on edellä tarkastellut näkökohdat huomioon ottaen vastattava, että direktiivin 2013/13 37 artiklaa on tulkittava siten, että se estää sen, että kolmas maa voitaisiin määrittää turvalliseksi alkuperämaaksi silloin, kun tietyt sen alueen osat eivät täytä tällaisen määrityksen aineellisia edellytyksiä, jotka on muotoiltu tämän direktiivin liitteessä I.

Kolmas kysymys

84 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kolmas kysymys koskee asiallisesti sitä, onko direktiivin 2013/32 46 artiklan 3 kohtaa tulkittava perusoikeuskirjan 47 artiklan kannalta tarkasteltuna siten, että kun tuomioistuin saa käsiteltäväkseen muutoksenhaun päätöksestä, jolla on hylätty siinä erityisessä tutkintajärjestelmässä käsitelty kansainvälistä suojelua koskeva hakemus, jota sovelletaan direktiivin 37 artiklan mukaisesti turvallisiksi alkuperämaiksi määritetyistä kolmansista maista peräisin olevien hakijoiden tekemiin hakemuksiin, sen on direktiivin 46 artiklan 3 kohdassa asetetun kaikilta osin ja ex nunc suoritettavaa tutkintaa koskevan velvoitteen mukaisesti otettava huomioon se, ettei tällaisen määrityksen aineellisia edellytyksiä, jotka on muotoiltu direktiivin liitteessä I, ole noudatettu, vaikkei tähän olekaan nimenomaisesti vedottu kyseisen muutoksenhaun tueksi.

85 Direktiivin 2013/32 46 artikla koskee otsikkonsa mukaisesti kansainvälistä suojelua hakevien oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin. Sen 1 kohdassa tunnustetaan näille hakijoille oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa muutoksen hakemiseksi päätöksiin, jotka koskevat heidän tekemiään hakemuksia. Sen 3 kohdassa määritellään tämän tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden ulottuvuus säätämällä, että jäsenvaltioiden, joita direktiivi sitoo, on varmistettava, että tuomioistuin, jossa kansainvälistä suojelua koskevasta hakemuksesta annettu päätös on riitautettu, suorittaa ”sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen ex nunc -tutkimisen kaikilta osin, mukaan lukien tarvittaessa kansainvälisen suojelun tarpeen tutkiminen direktiivin [2011/95] mukaisesti” (ks. vastaavasti tuomio 29.7.2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

86 Lisäksi on muistettava, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 2013/32 46 artiklassa tarkoitetun oikeussuojakeinon piirteet on määritettävä siten, että ne vastaavat perusoikeuskirjan 47 artiklaa, jossa toistetaan tehokasta tuomioistuimen antamaa oikeussuojaa koskeva periaate. Perusoikeuskirjan 47 artikla riittää itsessään, eikä sitä tarvitse täsmentää unionin oikeuden tai kansallisen oikeuden säännöksillä, jotta yksityiset saisivat oikeuden, johon he voivat vedota sellaisenaan. Toisin ei siis voi olla direktiivin 2013/32 46 artiklan 3 kohdan osalta, kun sitä tarkastellaan perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa (ks. vastaavasti tuomio 29.7.2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, 55 ja 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

87 Tätä silmällä pitäen unionin tuomioistuin on todennut tehokasta oikeussuojakeinoa koskevan oikeuden ulottuvuuden – sellaisena kuin se on määritelty 46 artiklan 3 kohdassa – osalta, että muotoilua ”jäsenvaltioiden on varmistettava, että tehokkaat oikeussuojakeinot sisältävät sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen ex nunc -tutkimisen kaikilta osin” on tulkittava siten, että niiden on direktiivin 2013/32 46 artiklan 3 kohdan nojalla mukautettava kansallista oikeuttaan siten, että siinä tarkoitettujen oikeussuojakeinojen käsittely käsittää kaikkien niiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen tutkinnan tuomioistuimessa, joiden avulla se kykenee arvioimaan käsiteltävänään olevan tapauksen ajantasaisesti (ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, 110 kohta).

88 Todettakoon tämän osalta aluksi, että ilmaisu ”ex nunc” korostaa tuomioistuimen velvollisuutta suorittaa arviointi, jossa otetaan tarvittaessa huomioon sellaiset uudet seikat, jotka ovat tulleet ilmi vasta sen päätöksen tekemisen jälkeen, johon on haettu muutosta. Tällaisen arvioinnin avulla kyetään näet käsittelemään perusteellisesti kansainvälistä suojelua koskeva hakemus ilman, että sitä koskevaa aineistoa olisi tarpeen toimittaa asiasta päättävälle viranomaiselle. Tuomioistuimella näin oleva valta ottaa huomioon sellaisia uusia seikkoja, joista mainittu viranomainen ei ole lausunut, on direktiivin 2013/32 päämäärän mukainen, sellaisena kuin se on edellä 78 kohdassa kuvattu (tuomio 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, 111 ja 112 kohta).

89 Direktiivin 2013/32 46 artiklan 3 kohdassa käytetty adverbi ”kaikilta osin” vahvistaa osaltaan sen, että tuomioistuimen on tutkittava sekä sellaiset seikat, jotka asiasta päättävä viranomainen on ottanut tai jotka sen olisi pitänyt ottaa huomioon, että seikat, jotka ovat ilmenneet vasta mainitun viranomaisen päätöksen tekemisen jälkeen (tuomio 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, 113 kohta).

90 Todettakoon vielä, että lauseessa ”mukaan lukien tarvittaessa kansainvälisen suojelun tarpeen tutkiminen direktiivin [2011/95] mukaisesti” käytetty ilmaisu ”tarvittaessa” korostaa sitä, ettei tutkinnan, joka tuomioistuimella on velvollisuus suorittaa kaikilta osin ja ex nunc, tarvitse

välttämättä kohdistua kansainvälisen suojelun tarvetta koskevaan asiakysymykseen vaan se voi siis kohdistua kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen menettelyllisiin näkökohtiin (ks. vastaavasti tuomio 25.7.2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, 115 kohta).

91 Kolmannen maan määrittäminen turvalliseksi alkuperämaaksi liittyy kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten menettelyllisiin näkökohtiin siltä osin kuin tällainen määritys on edellä 48–50 kohdassa mainittujen seikkojen vuoksi omiaan vaikuttamaan tällaisten hakemusten käsittelyssä noudatettavaan menettelyyn.

92 Lisäksi, kuten edellä 46 kohdassa on todettu, pääasian muutoksenhakija on moittinut hylkäävän päätöksen tehnyttä viranomaista siitä, että vaikka hän oli tuonut esiin häneen Moldovassa kohdistuvan uhan ja ilmoittanut, ettei hän voi palata kotiseudulleen Venäjän federaation Ukrainaan tekemän hyökkäyksen vuoksi, tämä viranomainen on perustanut hylkäävän päätöksensä yksinomaan siihen, että muutoksenhakija on peräisin Moldovan tasavallasta ja että Tšekin tasavalta on määrittänyt tämän kolmannen maan turvalliseksi alkuperämaaksi Transnistriaa lukuun ottamatta.

93 Kyseisen kolmannen maan määrittäminen turvalliseksi alkuperämaaksi on siis yksi sellainen asian aineistoon kuuluvista seikoista, joka on ilmoitettu ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle ja joka sen on tutkittava tähän päätökseen kohdistetun muutoksenhaun vuoksi.

94 Tämän perusteella on katsottava, että tällaisessa tilanteessa, vaikkei pääasian muutoksenhakija ole nimenomaisesti vedonnut niiden sääntöjen mahdolliseen noudattamatta jättämiseen, joista säädetään direktiivissä 2013/32 tämän määrittämisen osalta kyseisestä kolmannesta maasta peräisin olevan hakijan kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelemiseksi erityisessä tutkintamenettelyssä sillä perusteella, että kyseinen maa on määritetty turvalliseksi alkuperämaaksi, tällainen mahdollinen noudattamatta jättäminen on oikeudellinen seikka, jota ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkasteltava direktiivin 46 artiklan 3 kohdassa asetetun kaikilta osin ja ex nunc suoritettavaa tutkintaa koskevan velvollisuuden nojalla.

95 Näin on siksi, että hylkäävä päätös on perustettu yksinomaan sille, että pääasian muutoksenhakija on peräisin Moldovan tasavallasta ja että tätä kolmatta maata on pidettävä turvallisena alkuperämaana. Näin ollen on katsottava, että tässä hylkäävässä päätöksessä, joka on perustettu sille, että kyseinen kolmas maa on määritetty turvalliseksi alkuperämaaksi, ratkaisevaksi katsottu seikka on välttämättä ollut pääasian muutoksenhakijan tähän päätökseen kohdistaman valituksen kohteena. Tuomioistuimen, jolla on toimivalta ratkaista tämä muutoksenhaku, on siis sitä käsitellessään tutkittava määrittämisen lainmukaisuus direktiivin 2013/32 46 artiklan 3 kohdan nojalla.

96 Erityisesti niiden kysymysten osalta, jotka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt ratkaistakseen käsiteltävänään olevan asian ja joista on tehty selkoa edellä 38–40 kohdassa, sen on arvioinnissaan tarkasteltava 46 artiklan 3 kohdassa asetetun kaikilta osin ja ex nunc suoritettavaa tutkintaa koskevan velvollisuuden nojalla ja asian aineiston perusteella vetoamista Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklaan, mikäli tämän osalta toimivaltaiset viranomaiset eivät ole kyenneet ottamaan huomioon tällaisen merkittävän tapahtuman ulottuvuutta sen osalta, kykeneekö turvalliseksi alkuperämaaksi määritetty kolmas maa edelleen täyttämään ne kriteerit, joista säädetään direktiivissä 2013/32 tätä silmällä pitäen. Tämän arvioinnin on lisäksi kohdistuttava tämän direktiivin säännöksiin perustuvan sen edellytyksen noudattamatta jättämiseen, jonka mukaan kolmannen maan määrittäminen turvalliseksi alkuperämaaksi on ulotettava koskemaan sen koko aluetta.

97 Unionin tuomioistuin on lisäksi jo todennut, että kun kolmannen maan kansalainen täyttää tässä direktiivissä säädetyt kansainvälisen suojelun myöntämisen edellytykset, jäsenvaltioiden on lähtökohtaisesti myönnettävä kyseinen haettu asema, koska niillä ei ole tämän osalta harkintavaltaa (ks. vastaavasti tuomio 29.7.2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

98 Kolmanteen kysymykseen on edellä tarkasteltujen näkökohtien perusteella vastattava, että direktiivin 2013/32 46 artiklan 3 kohtaa on tulkittava perusoikeuskirjan 47 artiklan kannalta tarkasteltuna siten, että kun tuomioistuin on saanut käsiteltäväkseen muutoksenhaun päätöksestä, jolla on hylätty siinä erityisessä tutkintajärjestelmässä käsitelty kansainvälistä suojelua koskeva hakemus, jota sovelletaan direktiivin 37 artiklan mukaisesti turvallisiksi alkuperämaiksi määritetyistä kolmansista maista peräisin olevien hakijoiden tekemiin hakemuksiin, sen on direktiivin 46 artiklan 3 kohdassa asetetun kaikilta osin ja ex nunc suoritettavaa tutkintaa koskevan velvoitteen mukaisesti otettava asian aineiston sekä sille asian käsittelyssä ilmoitettujen seikkojen perusteella huomioon se, ettei tällaisen määrityksen aineellisia edellytyksiä, jotka on muotoiltu direktiivin liitteessä I, ole noudatettu, vaikkei tähän olekaan nimenomaisesti vedottu kyseisen muutoksenhaun tueksi.

Oikeudenkäyntikulut

99 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/32/EU 37 artiklaa yhdessä sen liitteen I kanssa

on tulkittava siten, että

kolmas maa ei lakkaa täyttämästä kriteereitä, joiden perusteella se voidaan katsoa turvalliseksi alkuperämaaksi, yksinomaan siitä syystä, että se on vedonnut oikeuteensa poiketa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa, joka allekirjoitettiin Roomassa 4.11.1950, vahvistetuista velvoitteista tämän yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti, mutta sen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten, joka on tällaisen määrityksen tehnyt, on kuitenkin arvioitava, onko tämä oikeus pantu toimeen tavalla, joka on omiaan kyseenalaistamaan tämän määrityksen.

2) Direktiivin 2013/32 37 artiklaa

on tulkittava siten, että

se estää sen, että kolmas maa voitaisiin määrittää turvalliseksi alkuperämaaksi silloin, kun tietyt sen alueen osat eivät täytä tällaisen määrityksen aineellisia edellytyksiä, jotka on muotoiltu tämän direktiivin liitteessä I.

3) **Direktiivin 2013/32 46 artiklan 3 kohtaa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan kannalta tarkasteltuna**

on tulkittava siten, että

kun tuomioistuin on saanut käsiteltäväkseen muutoksenhaun päätöksestä, jolla on hylätty siinä erityisessä tutkintajärjestelmässä käsitelty kansainvälistä suojelua koskeva hakemus, jota sovelletaan direktiivin 37 artiklan mukaisesti turvallisiksi alkuperämaiksi määritetyistä kolmansista maista peräisin olevien hakijoiden tekemiin hakemuksiin, sen on direktiivin 46 artiklan 3 kohdassa asetetun kaikilta osin ja ex nunc suoritettavaa tutkintaa koskevan velvoitteen mukaisesti otettava asian aineiston sekä sille asian käsittelyssä ilmoitettujen seikkojen perusteella huomioon se, ettei tällaisen määrityksen aineellisia edellytyksiä, jotka on muotoiltu direktiivin liitteessä I, ole noudatettu, vaikkei tähän olekaan nimenomaisesti vedottu kyseisen muutoksenhaun tueksi.

Allekirjoitukset